

بررسی شیوع آلودگی به انگل سینگاموس تراکه آ در ماکیان بومی شهرستان بابل

جعفر حسین زاده مرزناکی^{۱*}، محمدرضا یوسفی^۲، عبدالهانی شجاعی^۳

(تاریخ دریافت ۱۳۹۶/۸/۱۷ تاریخ پذیرش ۱۳۹۶/۱۰/۷)

چکیده:

سینگاموس تراکه آ نماتود دستگاه تنفس پرندگان است که در پرندگان اهلی و وحشی دیده می شود. هدف از این بررسی، تعیین شیوع آلودگی به این انگل در ماکیان بومی شهرستان بابل است. این مطالعه بر روی ۱۵۰ قطعه ماکیان بومی از مناطق مختلف شهرستان بابل در سال ۱۳۹۳ انجام گرفت و پس از کالبد گشایی ماکیان، نای آنها از لحاظ حضور انگل سینگاموس تراکه آ مورد بررسی قرار گرفت. از این تعداد ۶۵ قطعه دارای آلودگی (۴۳،۳٪) که به ترتیب نوع پرنده مرغ (۶۱،۵٪)، خروس (۲۱،۵٪)، بوقلمون (۱۲،۴٪)، غاز (۴،۶٪) بودند. میزان آلودگی بیشتر در فصل گرم دیده شده است. در این بررسی مشخص شد آلودگی به انگل سینگاموس تراکه آ در بین ماکیان بومی شهرستان بابل بسیار شایع است. لذا لازم است مطالعات بیشتری در این زمینه انجام گرفته و راهکارهای مناسبی در رابطه با پیشگیری و کنترل این بیماری ارائه گردد. پیشنهاد می گردد آموزش های لازم به روستاییان و دامپزشکان در خصوص انجام درمان های دوره ای ضد انگلی ارائه شود.

واژگان کلیدی: سینگاموس تراکه آ، ماکیان، شهرستان بابل

۱- عضو باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران

۲- عضو هیات علمی، استادیار گروه انگل شناسی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران

۳- دانش آموخته دانشکده دامپزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل

جمع آوری نمونه ها از ابتدای بهار سال ۱۳۹۳ لغایت اسفند همان سال صورت گرفت. این بررسی بر روی ۱۵۰ قطعه از طیور بومی که شامل ۷۰ مرغ، ۳۰ خروس، ۳۰ بوقلمون و ۲۰ غاز صورت گرفت. با پرسش از دامدار میزان سن آنها بین ۱ تا ۲ سال تعیین گردید. پس از کالبدگشایی طیور مذکور، ابتدا نای به خصوص محل دو شاخه شدن آن از لحاظ کرم سینگاموس تراکه آ مورد بررسی قرار گرفت. سپس با استفاده از لاکتوفنل شفاف سازی گردیده و مورد بررسی قرار داده شدند.

نتایج:

در این مطالعه که بر روی ۱۵۰ قطعه پرنده بومی صورت گرفت، ۶۵ قطعه دارای آلودگی و ۸۵ پرنده فاقد آلودگی به سینگاموس تراکه آ بودند که بیشترین میزان آلودگی در مرغ بومی و بیشتر در فصل تابستان روی داده است که در جدول ۱ و ۲ گزارش گردیده است.

پرورش طیور بومی از گذشته های دور در کشورمان رایج بوده است. امروزه نیز در بیشتر روستاهای کشور با کمترین هزینه و امکانات، پرورش طیور بومی صورت می گیرد و در بین جوامع روستایی و برخی شهر نشینان از اهمیت خاصی برخوردار است (۱). ماکیان نیز مانند سایر موجودات آلوده به عوامل انگلی می شوند این انگل ها ممکن است خارجی یا داخلی باشند (۵). سینگاموس تراکه آ نماتود دستگاه تنفس پرندگان که به کرم خمیازه هم مرسوم است در پرندگان اهلی و وحشی در دنیا وجود دارد. کرم بالغ در حالت تازه قرمز رنگ است و کرم نر و ماده پیوسته در حال جفتگیری هستند از این رو به صورت Y دیده می شوند. طول کرم نر ۶-۳ میلی متر و طول کرم ماده ۲۰-۵ میلی متر است. آلودگی با کرم خمیازه بیشتر در طیور جوان دیده می شود. مهمترین علامت بیماری، تنفس با دهان باز است که دلیل آن انسداد مجرای هوایی و اختلال در رسیدن اکسیژن به ریه است. علاوه بر آن لاغری، کم خونی و ضعف نیز در طیور آلوده دیده می شود که ممکن است پرندگان بر اثر خفگی تلف شوند (۲). هدف از این مطالعه بررسی میزان شیوع آلودگی به این انگل است که به علت عدم وجود سابقه تحقیق و اهمیت پرورش ماکیان بومی در میان روستاییان برای اولین بار انجام گرفته است. بنابراین بررسی انگل های طیور بومی نه تنها از لحاظ علمی و انگل شناسی مهم است بلکه در صورت آلودگی شدید در برخی مناطق خاص می توان الگوی مناسب درمانی را جهت آلودگی فوق ارائه نمود.

جدول ۱- میزان شیوع آلودگی به انگل سینگاموس تراکه آ در ماکیان نمونه برداری شده بر حسب نوع آنها

نوع	تعداد	موارد مثبت	درصد آلودگی %	موارد سالم	درصد %
مرغ	۷۰	۴۰	۶۱٫۵	۳۰	۳۵٫۴
خروس	۳۰	۱۴	۲۱٫۵	۱۶	۱۸٫۸
بوقلمون	۳۰	۸	۱۲٫۴	۲۲	۲۵٫۸
غاز	۲۰	۳	۴٫۶	۱۷	۲۰

جدول ۲- میزان شیوع آلودگی به سینگاموس تراکه آ در ماکیان نمونه برداری شده بر حسب فصل

فصل	تعداد	موارد مثبت	درصد %
گرم	۸۰	۳۵	۵۴
سرد	۷۰	۳۰	۴۶

نتیجه گیری:

در چند سال اخیر به دلیل شرایط مناسب آب و هوایی و پرورش و نگهداری آسان ماکیان و منافع اقتصادی برای روستاییان باعث شده است تا اکثر آنها مبادرت به نگهداری از ماکیان به طریق بومی و سنتی نمایند. با این وجود مطالعات کاملی جهت شناخت این انگل صورت نپذیرفته است. همانطور که نتایج نشان می دهد در تحقیق حاضر ۶۵ مورد آلودگی گزارش گردید که به ترتیب مرغ (۶۱,۵٪)، خروس (۲۱,۵٪)، بوقلمون (۱۲,۴٪)، غاز (۴,۶٪) بوده است. در بررسی نایب زاده و همکاران (۱۳۹۴) بر روی ماکیان بومی استان لرستان صورت پذیرفت ۸٪ آلودگی به سینگاموس تراکه آ گزارش گردید (۴). در مطالعه دیگری که توسط رنجبر بهادری و همکاران (۱۳۸۹) بر روی طیور بومی استان گلستان صورت گرفت ۱۵,۴۵٪ آلوده به سینگاموس تراکه آ

بودند (۶). در بررسی حسینی و همکاران (۱۳۷۸) بر روی ماکیان استان گیلان صورت پذیرفت میزان آلودگی به سینگاموس تراکه آ ۱۰٪ گزارش گردید (۳). سینگاموس تراکه آ موجب لاغری، ضعف و کم خونی در ماکیان می شود که ممکن است بر اثر خفگی تلف شوند. پرورش ماکیان بومی در ایران به صورت سنتی و اغلب در سیستم های باز و دور از شرایط مناسب بهداشتی صورت می گیرد و بنابراین میزان آلودگی به این انگل زیاد است. علت این امر عدم آگاهی روستاییان و عدم مطالعات در این زمینه در کشورمان می باشد. شناسایی آلودگی انگلی در هر منطقه در دام های مختلف از ضروریات بوم شناختی بوده و این امر در حیواناتی که جنبه خوراکی برای انسان دارند، واجد اهمیت است. لذا به عنوان نتیجه می توان بیان کرد ماکیان بومی در شهرستان بابل آلوده به سینگاموس تراکه آ می باشند که جهت کنترل این آلودگی لازم راهکارهای مناسب ارائه گردد.

منابع:

- ۱-بزرگمهری محمدحسن، شجاع دوست بهرام، اکبری علیرضا، کلیدری غلامعلی و شیخی نرمیان (۱۳۷۵). راهنمای بیماریهای طیور، انتشارات واحد آموزش و پژوهش معاونت کشاورزی سازمان اقتصادی کوثر، چاپ اول، صفحات ۲۳۴-۲۳۱.
- ۲-حسینی سید حسین، مشگی بهنام (۱۳۸۹). انگل شناسی دامپزشکی، انتشارات دانشگاه تهران، صفحات ۲۳۰-۲۲۸.
- ۳-حسینی حسین، صیفوری پروانه، اسلامی علی، نبیان صدیقه (۱۳۸۰). بررسی آلودگیهای انگلی در استان گیلان، مجله تحقیقات دامپزشکی، دوره ۵۶؛ ۶۰-۵۷.
- ۴-زکیان نادر، نایب زاده حسن، دزفولیان امید، آقا ابراهیمی رضا (۱۳۹۴). آلودگی های انگلی ماکیان بومی استان لرستان، نشریه دامپزشکی در پژوهش و سازندگی، دوره ۱۰۹؛ ۲۰-۱۸.
- ۵-شاددل فضل الله (۱۳۷۷). انگل شناسی دامپزشکی، انتشارات دانشگاه شیراز، چاپ اول، صفحات ۴۶۳-۴۴۰.
- ۶-ممشلی میثم، رنجبر بهادری شاهرخ، صفدری ابوالقاسم، آقا ابراهیمی رضا (۱۳۸۹). بررسی آلودگی انگلی طیور بومی در استان گلستان، بیوپاتولوژی مقایسه ای ایران، دوره ۱؛ ۱۹۲-۱۸۹.

Prevalence of Singamus Trachea in native poultry in Babol city

Abstract:

The Singamus trachea is a breathing apparatus for birds that can be seen in domestic and wild birds. The aim of this study was to determine the prevalence of this parasite in native poultry of Babol. This study was conducted on 150 native poultry from different parts of Babol city in 1393 and after anatomy of poultry; their trachea was examined in terms of the presence of parasitic Singamus trachea. Of these, 65 were infected (43.3%), respectively, of poultry (61.5%), cock (21.5%), turkey (12.4%) and geese (4.6%). The highest contamination was observed in the warm season. In this study, it was found that the contamination of the Singamus trachea parasite is very common among poultry inhabitants of Babol. Therefore, more studies are needed in this field and appropriate strategies for preventing and controlling this disease are presented. It is suggested that educational programs about periodical anti-parasitic treatments are necessary for veterinarians and rural people.

Key Words: Singamus Trachea, Poultry, Babol.